dą ir rastas įkapes kapas gali būti datuotinas I–VII a.

Kapas 3 aptiktas perkasoje 6. Mirusysis palaidotas nedegintas ovalo formos, ŠŠV–PPR orientuotoje, 2,6 m ilgio ir iki 1,2 m pločio duobėje. Kape rastas dalgis, galąstuvas, ietigalis, įmovinis kirvis, gintaro ir stiklo karolių apvara, geležinis pincetas, peilis, geležinė ovali diržo sagtis, vario lydinio žiedo (užkeistais galais ?) fragmentai, geležinė lankinė segė, lazdelinis smeigtukas ir antskydis. Sprendžiant pagal rastas įkapes, čia buvo palaidotas vyriškos lyties asmuo, kapas datuotinas C_2 periodu.

Radiniai perduoti į MLIM.

Iš viso 2000–2001 m. Pėžaičių kapinyne ištirtas 68 m² plotas (6 perkasos), ištirti 3 kapai. Remiantis tyrimų duomenimis, kapinynui nustatyta saugoma teritorija, jis įrašytas į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registro archeologinių vietų sąrašą (A 1633).

Visgi lieka neaišku, ar būtent šioje vietoje buvo aptikti Šilutės muziejuje saugomi, vėlyvuoju geležies amžiumi datuojami radiniai, nes 2000 ir 2001 m. tirtame kapų masyve nerasta vėlyvajam geležies amžiui skirtinų degintinių kapų ar jų liekanų.

PĖŽAIČIAI CEMETERY

The Pėžaičiai cemetery is situated in the Pėžaičiai village, Veiviržėnai ward, Klaipėda district. The area of 48 m² was investigated and in it 3 primary burials with abundant burial items were found. The graves are datable to the 1st–7th centuries.

TOLEIKIŲ KAPINYNAS

Linas TAMULYNAS

Toleikių k. (vok. *Thaleiken – Jakob*) yra Klaipėdos krašto Š dalyje, į PR nuo dabartinės Klaipėdos miesto ribos, o pagal dabartinį administracinį skirstymą priklauso Klaipėdos rajono Dovilų seniūnijai. Kaime rastos senienos archeologinėje literatūroje pirmąkart paminėtos Emillio Hollacko sudarytame Rytprūsių archeologinių objektų sąvade, išleistame 1908 m. (Hollack E. *Erläuterungen zur vorgeschichtlichen Übersichtskarte von Ostpreußen,* Glogau–Berlin, 1908), kuriame minima, kad Toleikių kaime rasta Romos imperijos monetų. 1931 m. išleistoje Carlo Engelio knygoje apie Klaipėdos krašto proistorę (Engel C. *Die Kultur des Memellandes in vorgeschichtlicher Zeit. Einführung in die vorgeschichtliche Kultur des Memellandes,* Memel, 1931), pateikiama informacija, kad kaime yra C periodu datuojamas kapinynas, kuriame rasta griautinių palaidojimų su monetomis ir žirgų kapų. Daugiau duomenų apie Toleikių kapinyną ir jame rastus radinius paskelbta nebuvo.

Remiantis šia skurdžia informacija, Toleikių kapinynas 1972 m. buvo įrašytas į LTSR kultūros paminklų sąrašus (AV–458), tačiau 1977–1978 m. Mokslinės metodinės tarybos žvalgomosios ekspedicijos po Klaipėdos rajoną metu jo tiksli vieta nerasta ir iš saugomų objektų sąrašo kapinynas išbrauktas.

2001 m. Toleikių kaime pradėjus dalinti sklypus privačių namų statyboms, nerasto kapinyno apsauga susirūpino tuometinis Klaipėdos r. tarybos narys Juozapas Paliakas. Jo iniciatyvos dėka, tarpininkaujant KVAD Klaipėdos apygardai ir lietuvininkų bendrijai „Mažoji Lietuva", KPC 2001 m. organizavo archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus, kurių tikslas buvo Toleikių kapinyno vietos lokalizavimas, vertės ir teritorijos nustatymas.

2001 m. galimose kapinyno vietose ištirtas 51 m^2 plotas (4 perkasos), proistoriniai palaidojimai aptikti neaukštoje, iki 2 m aukščio smėlio kalvelėje, šalia XIX–XX a. pradžios kaimo kapinių. Kapinynas užima apie 2 ha, jo centre pastatytas gyvenamasis namas, kuriame įsikūrę kelios šeimos. Kapinyno teritorija stipriai apardyta ir iki šiol žalojama dėl intensyvios žmonių ūkinės veiklos.

2001 m. archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų metu Toleikių kapinyne aptikti du kapai.

Kapas 1 aptiktas ŠV kapinyno dalyje. Mirusysis palaidotas nedegintas, ŠV–PR orientuotoje, apie 1,95 m ilgio ir iki 0,7 m pločio duobėje, galva į ŠV. Mirusiojo griaučiai sunykę, aptikti tik dantų fragmentai. Kape rasta įkapių: pagrindinės serijos akinė segė, dvi žalvarinės tūtelės, įvijinis žiedas iš keturkampio skerspjūvio juostelės ir apyrankė pumpuriniais (?) galais. Ypač vertingas radinys – pagrindinės serijos akinė segė. Tokios segės – retas radinys Lietuvos teritorijoje, tačiau rastoji Toleikių kapinyne neturi analogų visame Pabaltijyje, nes vietoj tokioms segėms būdingų viršutinėje liemenėlio dalyje, šalia įvijos įmuštų akučių, šioje yra dvi skylutės.

Sprendžiant pagal įkapes, kape 1 palaidotas moteriškos lyties asmuo, kapas pagal jame rastą pagrindinės serijos akinę segę datuojamas B1 periodu (10–70 m.).

Kapas 2 aptiktas PR kapinyno dalyje. Mirusysis palaidotas sudegintas. Kremuoti kaulai sumaišyti kartu su degėsiais bei smėliu ir supilti į ovalo formos duobę plokščiu dugnu. Viršutinė kapo dalis suardyta, įkapių kapo likučiuose nerasta. Sprendžiant pagal laidojimo būdą (kremacija), jis gali būti datuojamas I tūkst. pr. Kr.

Remiantis 2001 m. atliktų archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų duomenimis, Toleikių kapinynui nustatyta saugoma teritorija, jis įrašytas į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą (A 1631).

TOLEIKIAI CEMETERY

The Toleikiai cemetery is to southeast from the border of the Klaipėda city and belongs to the Dovilai ward. Two graves were found in the cemetery, one of them was a primary burial, the other a cremation. In the first grave an eye-brooch of main series and some bronze artefacts were found. The grave is dated to the 1st century. Grave 2 was found in the oval-shaped pit with flat bottom. No burial items were available. It is presupposed that it dates to the period of the 1st millennium B.C.